

In gesprek met Wilma Nijenhuis-ten Arve

Hein den Ouden.

Het is zeker niet verkeerd zo nu en dan een verdienstelijk lid van ons genootschap in het zonnetje te zetten. Zo'n lid is zeker Wilma Nijenhuis-ten Arve, die talloze toehoorders in de grote zaal van Bousema ("tot de nok toe gevuld") op 15 maart j.l. verraste met haar diepgaande kennis betreffende de tuinen rond "De Cloese". Geen wonder, dat "De Cloese" haar belangstelling heeft, want vanuit haar ruime werkkamer heeft zij een fraai uitzicht op dit schitterend in het landschap gelegen landgoed. Toen wij samen het landschap bewonderden voer over de Berkel de Berkelzomp voorbij. Daarvan was alleen de mast zichtbaar en het leek alsof die door een onzichtbare hand door het landschap werd voortgetrokken. Zo glijdt er een stuk geschiedenis voorbij en dat is bijna symbolisch, want historie had ons die ochtend samengebracht. Ook de met veel smaak gerestaureerde boerderij aan de Zwiepseweg is een historisch monument. Wilma kan met liefde vertellen over het verleden van haar huidige woonplaats. Erve Ikkink moet vanaf de veertiende eeuw hebben bestaan, maar daarover ontbreekt de vereiste documentatie. Nu wordt de bezoeker van de boerderij geconfronteerd met een gevelsteen, die het jaartal 1859 draagt. In dat jaar betrok de familie Voortman de boerderij om er een Voortmanhuis van te maken. Daarvoor was het de familie Ikkink, die aan de boerderij haar naam gaf. Bijna twee eeuwen bewoonde deze familie de boerderij (1669-1859). Daarvoor is het oudste bekende jaartal 1650, wanneer nog gedocumenteerd over de boerderij wordt gesproken. Bij de restauratie van het pand kwam een draagebint uit het jaar 1770 tevoorschijn. Deze en andere gezichtsbepalende stijlelementen zijn na de restauratie bewaard gebleven, zodat de moderne tijd een gelukkig huwelijk is aangegaan met de historie.

De historie van Wilma begint in Veldhoek (gemeente Hengelo Gld.), haar geboorteplaats. Voor alle zekerheid voegt zij eraan toe, dat Veldhoek is gelegen tussen Ruurlo en Zelhem. Wie de huidige verkeersdrempels kent zal het dorp niet snel vergeten. Daar volgde zij onderwijs op een plattelandschooltje, dat zeker vooruitstrevend was. Immers in de zesde klas (tegenwoordig groep 8) werd Frans aangeboden. Intussen was het gezin Ten Arve in 1954 van Veldhoek naar Ruurlo verhuisd, waar in het buitengebied een eigen huis op eigen grond werd gebouwd. Wilma was toen zeven jaar. Bij het verlaten van de Lagere School bleek de aansluiting bij middelbaar onderwijs lastig, zodat Wilma de MULO bezocht in Lochem op het Van Luterveldplein. Dat was dagelijks van Ruurlo uit een hele expeditie; 2x13 kilometer fietsen was toch niet niks. In de tussentijd was Wilma tweetalig geworden; thuis werd ABN gesproken, maar de streektaal leerde zij van vriendinnetjes op de boerderij.

Na haar schooltijd in Lochem moest een vervolgopleiding worden gekozen. Toen werd het even moeilijk. Wilma, die in tuinen en met planten was opgegroeid wilde na de MULO tuinarchitecte worden, maar de opleiding daarvoor bevond zich in Boskoop, lichtjaren verwijderd van Ruurlo. Van dit boze Boskoop wilde haar vader niets weten. Een zuster was reeds werkzaam in het onderwijs en zo ging ook Wilma naar de Kweekschool om zich voor te bereiden op het kleuteronderwijs. Als stagiaire was zij verbonden aan de Prinses Beatrix kleuterschool in Ruurlo. Na het behalen van haar diploma werd haar aan deze school een baan aangeboden. De tuinarchitectuur werd even opzij geschoven. Maar toch bleef het contact met tuinen en planten. Wilma's vader was rentmeester op het landgoed "De Veldhoek" en

bezat ten dienste van dit landgoed een kwekerij. Daarvan was Robert van Heeckeren van Kell eigenaar. In die tijd was het haar vader, die meewerkte aan de totstandkoming van de Historische Vereniging te Ruurlo omstreeks 1980. Met deze Vereniging onderhoudt ons Genootschap een warme relatie.

Van de kleuterschool in Ruurlo tot "Arcadië", bureau voor tuin-, park- en landschapshistorie is een boeiende weg. In 1968 trouwde Wilma ten Arve met de heer Nijenhuis en dat bracht direct verhuizen met zich mee. Het werd Zwijndrecht, want de echtgenoot bekleedde een functie in Rotterdam bij de ABN op de befaamde Blaak. In die tijd werd de oudste zoon Mark geboren, zodat Wilma zich ging bezig houden met een gezin. Maar de Achterhoek bleef trekken en zo gebeurde het, dat te beginnen bij de ABN in Doetinchem een rondreis door de Achterhoek startte. Doetinchem, Hengelo, Gaanderen en tenslotte Zelhem waren achtereenvolgend de woonplaatsen van het jonge gezin. In Zelhem woonde Wilma 24 jaar en daar voerde zij een uitermate actief bestaan. In het bestuur van de bibliotheek Zelhem en later in het dagelijks bestuur van Biblioservice Gelderland werd zij geconfronteerd met de computerisering van de landelijke bibliotheekbestanden. Dat bracht veel werk met zich

mee. Bovendien vervulde zij invalbeurten in het onderwijs. Hiernaast volgde zij ook nog de lessen aan het avondatheneum in Doetinchem. Daar legde zij de basis voor de latere universitaire studie in Nijmegen.

Die volgde in voltijd tussen 1994 en 1999. Aan de Faculteit der Letteren koos zij voor kunstgeschiedenis, waarbij de geschiedenis van de Middeleeuwen en de Barok haar bijzondere belangstelling had. Tijdens een kunstreis naar Rome onder leiding van Prof. Blauw vatte Wilma het plan op af te studeren in de richting van tuin- en landschapsarchitectuur. Dat was echter in Nijmegen niet mogelijk. Een verplaatsing naar de Vrije Universiteit in Amsterdam werd noodzakelijk. Daar kwam zij in aanraking met Prof. Erik de Jong, die haar afstuderen op de tuin- en landschapsarchitectuur van het kasteel Bingerden in de IJsselvallei begeleidde.

In deze fase van afstuderen leerde de schrijver van dit artikel Wilma kennen. Samen stonden wij bij drukkerij Lammerdink om onze afstudeerscripties te laten fotokopiëren. Die van uw scribent geschiedde in opdracht van de Universiteit van Utrecht, Faculteit der Letteren, afdeling Geschiedenis. U zult begrijpen, dat er onmiddellijk ervaringen werden uitgewisseld. Wilma studeerde in 1999 af en uw scribent in 2000.

Het afstuderen van Wilma viel samen met haar verhuizing naar Lochem.. Dat gebeurde ook in

1999. Zo sloot zich een cirkel: in Lochem begon haar studieleven en zij keerde er terug met in haar bagage een academische titel. Tuin- en landschapsarchitectuur op academisch niveau! Bij nader inzien bleek Boskoop dus niet nodig te zijn geweest.

Wilma zit zeker ook nu niet stil; zij houdt lezingen o.a. ter gelegenheid van de kunstroute. Zij gaf lessen in Nijmegen en Zwolle in het kader van het HOVO-project, Hoger Onderwijs Voor Ouderen. In haar ruime studeerkamer geeft zij cursussen over bijvoorbeeld middeleeuwse tuinen.

Maar haar grote liefde is zeker sedert 2000 haar eigen bureau, het al genoemde "Arcadië". Een goed gekozen en toepasselijke naam. In het oude Griekenland was Arcadia het hoge bergland in het hart van de Peloponnesus, dat door de dichters het paradijs van Griekenland werd genoemd en werd geïdealiseerd tot een idyllisch oord in de pastorale poëzie. Het landschap rond de boerderij Erve Ikkink tussen "De Cloese" en de Lochemse Berg is een natuurlijk landschap met zeker een pastorale traditie. Zo is met "Arcadië" - in hoge mate zinnebeeldend - een droom van Wilma verwezenlijkt.

Intussen houdt zij zich zeer intensief bezig met een stuk Lochems erfgoed "De Cloese". Nu is er sprake van voorbescherming, maar de monumentenstatus moet nog worden verkregen. Het dossier "De Cloese" ligt thans bij de Raad van Cultuur. Er wordt gehoopt, dat "De

Cloese" zal worden verklaard tot Rijksmonument. Er is een aantal partijen, die zich rond "De Cloese" hebben opgesteld. Het terrein is gekocht door de V.O.F. "De Cloese". Van Wijnen Bouw (en tevens projectontwikkelaar) heeft samen met de familie Vos, die het kasteel nu bewoont, zeker plannen voor een toekomstige bestemming. En tenslotte is het fraaie koetshuis in het bezit van Spectrum Wonen. Op dit ogenblik wordt er hard gewerkt en er mag worden verwacht, dat er iets moois gaat ontstaan.

Wilma Nijenhuis heeft in een adviesfunctie een restauratie- en reconstructieplan voor de bijzondere tuinen van "De Cloese" ontwikkeld. Zo hebben de leden van ons Genootschap haar leren kennen, toen zij haar adviezen toelichtte op 15 maart j.l. De tuinen hebben vanaf de late Middeleeuwen bestaan. Nu hebben zij een geometrisch karakter. De kern van het advies van Wilma is terugkeer naar het jaar 1863, toen het tuinencomplex van "De Cloese" een landschappelijk beeld toonde. Dit moet worden gerealiseerd met behoud van de laatmiddeleeuwse grachten.

Tenslotte, Wilma houdt zich niet alleen bezig met hetgeen Lochemers interesseert. Een uitgebreid wetenschappelijk boekwerk met een indrukwekkende hoeveelheid documentatiemateriaal is in haar werkkamer aanwezig, betrekking hebbend op het landgoed "Rhederoord", gelegen in de gemeente De Steeg. Na uitgebreid onderzoek heeft Wilma een plan ingediend tot behoud, herstel en reconstructie bij de huidige bewoner van "Rhederoord". Voor haar betekende dit een terugkeer naar haar jeugd, toen zij "Rhederoord" bezocht met haar vader, die nauwe banden onderhield met de familie Van Heeckeren van Kell. Opnieuw was er een cirkel rond.

U heeft in dit artikel Wilma Nijenhuis-ten Arve leren kennen als een bezige bij, die het niet kan nalaten veel zaken aan te pakken. Met recht kan de vraag gesteld worden: Wilma, what's next?

